

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Toespraak Voorzitter

Ontvangst rapport Parlementaire Enquête Fraudebestrijding en
Dienstverlening – maandag 26 februari 2024

Geachte leden van de commissie, voorzitter Van Nispen, oud-leden van de commissie, geachte aanwezigen,

Dat was een indrukwekkend en indringend verhaal van voorzitter Van Nispen.

Indringend; omdat het een inkijkje geeft achter de voordeur. Het leed dat mensen – die vaak al in kwetsbare posities verkeren – is aangedaan. Hoe zij van de ene op de andere dag 'fraudeur' werden. En tot welke ellende de neerwaartse spiraal leidde.

Indrukwekkend; omdat de commissie haarfijn het fraudebeleid analyseert en daarin de zwakke punten blootlegt. Hoe 'checks and balances' gewoon niet functioneerden. En hoe signalen, die er wel degelijk waren, niet werden opgepakt.

De commissie komt tot de conclusie – verwoord in de titel van het rapport – dat de overheid blind is geweest voor mens en recht.

Grondrechten zijn geschonden. Een grote groep mensen is jarenlang vermorzeld in een systeem. En daartegen vechten was eigenlijk al bij voorbaat kansloos.

Harde conclusies. Conclusies die raken aan de essentie van onze rechtsstaat.

Dat het fraudebeleid de afgelopen decennia flink van de rails is gelopen, dat wisten we al. De Parlementaire Onderzoekingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) toonde dat eind 2020 al aan met haar fameuze rapport 'Ongekend onrecht'.

Dat onderzoek ging vooral over het 'wat': wat ging er mis?

Maar minstens zo interessant zijn de vragen: 'hoe' en 'waarom'.

Hoe heeft het mis kunnen gaan? Waarom is mensen dit onrecht aangedaan? Waarom is er niet eerder ingegrepen? En: hoe kunnen we herhaling voorkomen?

Juist deze vragen zijn opgepakt door de Parlementaire Enquêtecommissie Fraudebeleid en Dienstverlening.

Dames en heren, een parlementaire enquête is het zwaarste wapen, het zwaarste controle-instrument, van de Tweede Kamer. Dat wordt niet zomaar ingezet. Het feit dat in korte tijd is besloten tot het opzetten van maar liefst drie enquêtes – aardgaswinning Groningen, fraudebeleid en ook corona – zou je kunnen duiden als 'toeval'.

Ik zie echter drie grote afzonderlijke problemen, elk met een enorme maatschappelijke impact. Het is goed dat het parlement dan diepgaand onderzoek doet, ook als de enquêtes elkaar in tijd enigszins overlappen. Het instrument Parlementaire Enquête is niet aan een maximum gebonden. Als er een noodzaak is, dan moet je naar dit zware middel grijpen. En vandaag is gebleken hoe terecht het is geweest dat we dat hebben gedaan.

Het rapport is nu af. Maar het werk is niet klaar.

Het is zaak dat de conclusies en aanbevelingen uit het rapport ter harte worden genomen. Want zoals de commissie zo treffend schrijft:

'verwoeste levens kun je niet repareren. En een ontnomen zorgeloze jeugd kun je niet teruggeven'.

Daar ligt dus een opdracht voor de politiek. En ja: ook voor de Kamer, voor ons Parlement. Juist omdat de Commissie erop wijst dat de politiek steken heeft laten vallen.

Ik heb even meegeschreven met voorzitter Van Nispen. Het is keihard wat hij zojuist zei. 'Alle staatsmachten toonden zich blind voor mensen'. Laat dat eens op je inwerken. Het is een keiharde conclusie.

En die conclusie treft ook ons, als Tweede Kamer. Deze Commissie houdt ook ons parlement een spiegel voor, en zegt gewoon bikkelhard: 'De Kamer heeft gefaald. Dat mag de Kamer zich aanrekenen.' Dit zal ook zeker aan de orde komen in het debat dat de commissie nog zal voeren met de Tweede Kamer. Te meer omdat voorzitter Van Nispen ook zegt: 'dit kan morgen weer gebeuren.'

Qua proces: we hebben eerst een debat tussen de Kamer en de Commissie. Vervolgens volgt een kabinetsreactie. En dan het debat tussen Kamer en kabinet, hier in de plenaire zaal.

Dames en heren; ik wil graag mijn grote dank en waardering uitspreken aan de leden van de Parlementaire Enquêtecommissie Fraudebeleid en Dienstverlening. Niet te onderschatten hoeveel werk zij hebben geleverd. En hoeveel uurtjes zij in dit onderzoek hebben gestoken. Het is prachtig werk, mooi werk, vaak op de achtergrond, maar je moet maar wel even doen.

Mijn dank gaat specifiek uit, natuurlijk, naar voorzitter Michiel van Nispen en aan de commissieleden Senna Maatoug en Thierry Aartsen. Maar ik wil ook mijn dank uitspreken aan de oud-leden.

De verkiezingen kwamen eerder dan voorzien, en dat leidde tot grote verschuivingen in de Kamer. Daardoor hebben vijf leden bij het aantreden van de nieuwe Kamer, toen het onderzoek al in de eindfase zat, de commissie helaas moeten verlaten. Dat was jammer, want zij hebben ook veel werk verzet

Dus: dank ook aan oud-voorzitter Salima Belhaj en de voormalig leden Fahrid Azarkan, Lammert van Raan, Sylvana Simons en Evert-Jan Slootweg. Het is goed jullie hier vandaag zijn, bij de presentatie van dit project. Jullie hebben je tot de laatste dag van je Kamerlidmaatschap ingezet voor het werk van deze commissie.

Dank ook aan de initiatiefnemer van deze Parlementaire Enquête, Lilian Marijnissen.

Ik heb zelf in een Parlementaire Enquête gezeten en ik weet hoe ongelooflijk belangrijk de staf is. Hoe ongelooflijk veel uurtjes, tijd, toewijding, zorg, ijver en liefde, de ambtenaren van de Tweede Kamer die deze commissie hebben begeleid, hebben geleverd. Ook hen wil ik nadrukkelijk dank zeggen. Het is geweldig wat jullie hebben verricht.

Het rapport ligt nu bij de Kamer. Ik zie uit naar het debat.

Dank voor uw aandacht.